

Zak

Mbede ká Zak daa

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na Zak daa ha nzoɓ ɲgerewururi ká i zekre kɪ kperke kperke ká í kaw boɗ boɗ ká tusiri key ba varu nzoɓri hoy. Nzoɓ daa mbede key na, ha nzaa boko bay nun nzeM daa fe, bay haɲa nzoɓ mbika lawri geɗe tul simseɗ kere ká maa bay taa nzoɓ Krisiri ká sakra nzoɓ fe daa yaari bay nzoɓri ká i mgba nzaa-ri ká tusiri key túɲ siri kek kek. Ka baa bay feri boɗ boɗ ká bay sókoke nzoɓri ká bil káw bay kumnun bari ká tusiri key ha ri do bay kér bay ká do bay zaɗe ká se tul fe líe law ká tji tul nzoɓ ndaw, nzoɓ kuku ndaw, nzoɓ feziɲa ndaw, kóro nzaa rim ndaw, roo kakalke le, ka baa mii, mbika law ká fe daake tiya na, do ba fe ká goɗ hoy.

Maa bayri ká do bil-e

Daa suoriya ká bil fe líe law ká tji tul nzoɓ: 1.1-18

Laa bay bay daa feke: 1.19-27

Baka bay ká se tul naa nun kɪ: 2.1-13

Mbika law taɲ daa feke na, ba fe ká goɗ hoy: 2.14-26

Koro nzaa rim: 3

Nzoɓ mbika law, bay feri ká tusiri key: 4.1-5.6

Feri boɗ boɗ ká bay daa: 5.7-20

Soko ká Zak hii ha nzoɓ mbika lawri

¹ Bi Zak ká mi ba koy peɗ ɲgerewuru bay ɲgerembay Zezu *Krisi na, mi daa mbede key mi hiike soko ha saw nzoɓ ɲgerewururi riw bele ká i zekre kɪ kperke kperke í kaw boɗ boɗ ká tusiri key.

Mbika law báy nun nzeM

² Yu-iri, kiri fe líe lawri bod bod ká tji tul-rì na ì kò ba fe suoriya, ³ bay ji Ì, ì kò ndaw, mgbaka mbika law ngò-ngò na, daa ha rì sùuke law-rì ba pola pola. ⁴ Roo Ì, do nun haña sùu law baarì na ka do kpuru tji gbuke, bay haña do ì vi ba nzobri ká ngò-ngò ká fe mbijw mini kara ka puo rì ya. ⁵ Ze do, zadka nun nzeM puo nzoḅ mbijw ká sakra baarì Ì, ka vbi ñgerewuru ká ha fe ha nzobri riw bele báy law kere puluk taṅ túṅ ri ngeren na. ⁶ Roo Ì, ndaḍ bay haña ni ka vbi ni báy faa mbika law taṅ máy bay ká bil law-ε, bay ji Ì, nzoḅ ká máy bay ká bil law-ε na ka do faa mbijw munu ba mbii ká zuu kuu Ì, ura ni a suru ni nda kḷ paw pāw ba lie ba lew. ⁷ Kiri nzoḅ ká mini key na, kòkò ká'a kér a daa mii, ñgerewuru a haña beri fe. ⁸ Ba nzoḅ ká law-ε ruu ni, a faa seḍ beri riw bele kara do maṅ.

Bay ká se tul nzoḅ kuku báy nzoḅ feziṅa

⁹ Nzoḅ mbika law ká ba nzoḅ kuku na, ndaḍ bay haña ni ka záy sùo-ε bay tul ñgerewuru ká ura ni do siya. ¹⁰ A nzoḅ mbika law ká ba nzoḅ feziṅa laa Ì, ka záy sùo-ε ndaw bay tul ñgerewuru ká iki tul feziṅa beri ba siri. Tusuke Ì, nzoḅ feziṅari na i kál mgbad munu ká fukri puu ¹¹ ká síe tji mbuu a so mbāṅ ha fukrikeri na huò a gay, ha kereke ká fuu mbuu na zekre kaḍ kaḍ. Do faa mbijw munu ndaw, nzoḅ feziṅari na i zéeke rik ká bil peḍ beri.

Bay ká se tul fe líe law

¹² Nzoḅ ká mgbalaw-ε ngò-ngò ká tul fe líe lawri ká tji tul-e na, suoriya ba taa be, bay ji Ì, zadka'a mba tul fe líe law na, a doko báy kumnun ká do banḡuò ba fe tunduo ká ñgerewuru waa bay tul nzobri ka i hii ni na. ¹³ Zadka fe líe law tji tul nzoḅ Ì, kòkò ká'a daa mii, ñgerewuru ze lie beri, bay ji Ì, faa ká bay líe ñgerewuru ha ni daa fe

kaaya na tiya. A be ηγερωυru kara ti lie law nzoɓ mbiw ya. ¹⁴ Roo le, kon fe ka do bil law nzoɓ ze lie law-ε a kuɔ ni a daa ni bo bil ndaw. ¹⁵ A zaɗka kon feke ku na se ndji ba pola le, vi ba feyaa. Ze bo feyaaake sie ba pola pola le, mboɗ huɗ.

¹⁶ Baari yu-iri ka mi ko ri ba nzoɓ nun-i na, i ula suo-ri ya! ¹⁷ Fe kereri riw bele ka ndaɗ bamba ka i ziɗ na, uru saa luo ηγερωυru nzoɓ daa zaɗ tanari ka nulue. Be na, ka feɛ suo-ε ya ndaw, a suo zaɗ dol be hoy kara ba mbiw ya ndaw pi. ¹⁸ Bay law hiiya be na, ka haake naari pam bay faa Bay be ka ba tusue bay. Ka daa munu bay hana bo, naa dori titire dekre ka pol feri riw bele ka' a daa ri na.

Laa bay bay pedke

¹⁹ Baari yu-iri ka mi ko ri ba nzoɓ nun-i na, bay ka mi daa key na i laa bay kere! Nzoɓ ha ha le, ka do di ya a te suk-e a laake, a takra yiira bay bay ba vaa ya ndaw, a ha law-ε faa ni ba vaa ya ndaw, ²⁰ bay ji le, nzoɓ law faa na ti daa fe ka do bay zaɗe nzeɗem ka nun ηγερωυru ya. ²¹ Munu zu le, feri riw bele ka ba fe im bay fe law mgborori ka mbaa law-ri dororo na, i poɗ fal-ε wum, i diɗ tul-ri i yaake bay ka ηγερωυru ha ni bar saw do bil law-ri na, bay ji le, bayke na ku ze maa bay hana ri ziɗke pam. ²² Bay ka i laa na, i laa ba laake hoy ya, roo le, i daa feke ndaw ro! Munu ya le, i ula suo-ri. ²³ Nzoɓ ka laa Bay ηγερωυru, roo a daa feke ya na, ka do munu ba nzoɓ ka ko tem suo-ε ka do bil fe koko tem suo. ²⁴ Fal ka' a poɗ a zol na bayji le, zaɗe ku hoy tem suo-ε ka' a ko na zee ni sel. ²⁵ A nzoɓ ka bekle *bol kusol *Krisi ka do bay zaɗe nzeɗem ka ha naari faa daa fe ka rii law ηγερωυru, roo a do tul-e ηgo-ηgoɗ a daa pedke bay faake faake a yiira fe mbiw ya le, nzoɓke ku na ηγερωυru a sam fe zuo tul-e ka bil ped be.

²⁶ A nzoḅ ká kɔ a ɓaa mii, ɓeri ɓa nzoḅ híɛ ɲɛɛwuru, rɔɔ a kɔ faa kóro nzaa rɪm-ɛ ya ɛ, ka ula sùo-ɛ sùo-ɛ kɪ. Peɗ ɗáa nzoḅke ká pol ɲɛɛwuru na ɗo ɓa fe ká gɔr hɔy. ²⁷ Híɛ ɲɛɛwuru taa tusuɛke ká taɲ kaɗaɲ ká nun ɓăa ɲɛɛwuru na ze ɗo key: ì kɔ-kóm ɓa tul leɗ selri ɓáy máy síeri ká ɓil kókɔ sɛke fe ɓari, a í nze ɓáy sùo-rì ɓay haɲa fe kaɲyari ká tukɛɛ key na ka ɓíɛ rì ya.

2

Ì naa nun kɪ ya

¹ Yu-iri, ɓaari ká ì ɗaa law-rì ɓo tul ɲɛɛɛmbay naari Zezu *Krisi Nzoḅ Riɲ ɗika Luye na, ndaɗ ɓay haɲa rì naa nun nzoḅ mbɪw ya. ² ì kɔ, munu ká nzoḅ feziɲa mbɪw nduo gari nduy mgbilik mgbilik, a ɗaa ɲgama ká nduy zɪriri zɪriri nduo nduo-ɛ a víke zaɗ mbú kɪ ɓaari, a nzoḅ ndeke ɗi siɗike na ɓa nzoḅ kɪku a nduo kaɲ gari a víke *hul mbú kɪ na ku ndaw. ³ A ɛ, ì ɗaa vu mbom ɓo tul nzoḅ ká nduo gari kere na í ɓaa haɲ ni mii: «ɲɛɛɛ, zaɗ káw ɓaari ze ɓa kere ɗo key.» Faɛ ɛ, ì ɓaa haɲ nzoḅ kɪku na mii: «Bo na, mu ɗo siya, mase mu káw siri ká zaɗ ni key.» ⁴ Zaɗka ì ɗaa munu ká sakra ɓaari ɛ, ì naa nun nzoḅ ya zu ɛ? ɗáa ɓay ɓo tul nzoḅ, ɓáy kér ɓay ká ndaya munu ku na waa, ɗo ɓáy zaɗɛ kɪ zu ɛ?

⁵ Baari yu-iri ká mì kɔ rì ɓa nzoḅ nun-i na, ì te suku-rì í laa ɓay key na ɓáy kere! ɲɛɛwuru nan nzoḅ kɪkuri ká nzoḅri ká tusiri key kɔ ri ɓa fe ya na ɓay haɲa ri vi ɓa nzoḅri ká i ɲɔɲ ká ɓil mbika law, í ɗo ɓil puoruo ɓe ká'a waa ɓay tul ɓari ká i hii ni na waa, ì kɔ ya ɛ woo? ⁶ A roo ɛ, ɓaari na, ì ɪm nzoḅ kɪkuri! Nzoḅri ká i mgba nzaa-rì í fáa rì se zaɗ kúɲ sal ɓay na, ɓa ɓari nzoḅ feziɲari na ya ɛ woo! ⁷ Mase, riɲ kere ká ɲɛɛwuru ɗaa ɓo tul rì na waa, ɓa ɓari kɪ ze i ɓíɛ ya ɛ? ⁸ Mbede ɲɛɛwuru ɓaa

mii: «Mu híi kũ-ɔ munu ká sùo-ɔ ɓo k̄i*.» Zadfka ì dfaa vu mbom ɓo tul bol kusolke ká kal bol kusol hawri na riw bele ɛ, ì dfaa ndadɔ ɓamba k̄i zu. ⁹ Roo ɛ, zadfka ì naa nun k̄i ɛ, ì dfaa feyaa, a *bol kusol na kara dfaa ɓay ɓo tul-rì, ɓay j̄i ɛ, ì wadɔ tul bol kusolke na. ¹⁰ Tusueke ɛ, zadfka ì dfaa vu mbom ɓo tul bol kusolri na ɓáy zadfɛ, rɔɔ í raw mbijw hoy kekkek ká sakrake na ɛ, ŋɛɛɛwuru kɔ rì ɓa nzob wadɔ bol kusolri na ku riw bele, ¹¹ ɓay j̄i ɛ, ŋɛɛɛwuru ká ɓaa mii: «Mù ti dfaa nun pie ya» na, ȳi a ɓaa na rɔɓay mii: «Mù ti ika nzob ya.» Ze, zadfka mù dfaa nun pie ya, rɔɔ mú i nzob ɛ, mù wadɔ bol kusol ŋɛɛɛwuru na. ¹² Munu zu ɛ, ɓayri riw bele ká ì ɓaa, ɓáy feri riw bele ká ì dfaa na, ì dfaa munu ɓa nzobri ká ŋɛɛɛwuru a kúnj sal ɓay zuɔ tul-rì, ɓáy faa bol kusol ká h̄a nzobri faa dfaa fe ká rii law-ɛ na. ¹³ Nzob ká kɔ nun síe kũ-ɛ ya, rɔɔ nam kúnj sal ɓay vi ɛ, ŋɛɛɛwuru a kúnj sal ɓay ɓo tul-e tan kókɔ nun síe ɓe. Roo ɛ, nzob ká kɔ nun síe kũ-ɛ na, nam kúnj sal ɓay vi ɛ, fe ká'a mbika h̄iɛ h̄a ni na tiya.

Mbika law ɓáy fe dfaa kereke

¹⁴ Yu-iri, zadfka nzob ɓaa mii, ɓeri ɔo ɓáy mbika law, rɔɔ a dfaa fe ká kiɛ mbika lawke na ya waa, k̄iri mbika law ká ɔo munu ku na, kereke ɓa j̄i ɛ? ɛɛɛ, mbika law ká mini na, a yaaja ni k̄i zu ɛ? ¹⁵ Munu ká yu ɓaari ká ɓa wara nzob, mase máy nzob se tigbi-ɛ hoy a kɔn sɛ ni nam ɓáy nam, ¹⁶ rɔɔ nzob mbijw ká sakra ɓaari kɔ ni a ɓaa h̄a ni mii: «Mba mì mba! Gari tiya, fe sum kara tiya ndaw, mu se ɓáy kere dɛkɛkɛ,» rɔɔ í h̄a ni fe ká'a se síeke ya na waa, kereke ɔo h̄a ɛ? ¹⁷ Mbika law na ɔo faa mbijw munu ndaw. Zadfka nzob ɓaa mii: «Mì ɔo ɓáy mbika law,» rɔɔ a dfaa fe ká ɓay kíɛke mbika law ɓe na ya ɛ, ɓa mbika law ká ɔo gɔr hoy.

* 2:8 2.8 Soro peɔɔ dfaa Leviri 19.18.

18 Kɔ ya ɛ, nzob hɛnɛ a bɔ́a mii: «Bo na, mù ba nzob ká mù dɔ́ báy mbika law ká taɲ d́áa fe kere, a bi laa ɛ, mù ba nzob ká mù d́aa fe kereri.» ɛɛ, mù yíiŋra báy bay ha ni mii: «Mu kíɛ mì, mina ze mbika law bo na dɔ́ taɲ d́áa fe kereri ɛ, a bi laa ɛ, mù kíɛ mù mbika law bi báy fe kere biri ká mù d́aa na.» 19 Bo na, mù kɔ́ mú baa mii, ŋgerewuru mbijw kekkek ɛ, nda-ndad! Temndayari kara i kɔ́ munu ndaw, a í tɔ́ kpak kpak! 20 Bo kòkɔ́ nzob! Waa, mù hii bay haɲa mù kíɛ mù mii, mbika law ká taɲ d́áa fe kereri na, dɔ́ ba fe ká gɔ́r hɔ́y ɛ? 21 Mu kér se tul bulu naari *Abaraham na mú kɔ́. Ka d́aa mina ndaw rɔɔ ha ŋgerewuru kɔ́ ni ba nzob ká dɔ́ báy zadɛ ká nun-ɛ ɛ? Ka dɔ́ báy zadɛ ká nun-ɛ bay tul fe ká'a d́aa a mbike vi-e Izak ba *fe poy ha ni na. 22 Mu kɔ́, mbika law be, báy fe ká'a d́aa na se zɪɲ kɪ mbijw hɔ́y ha mbika law be na ɔ́rɔke bie a d́òke báy zadɛ nzɛdɛm bay fe ká'a d́aa na†. 23 Be mini ze, bay ká dɔ́ bil mbede ŋgerewuru na dɔ́ báy zadɛ. Bayke baa mii: «Abaraham na d́aa law-ɛ bo tul ŋgerewuru, be ze ŋgerewuru kɪjike fal mbika law be, a kóke ni ba nzob ká dɔ́ báy zadɛ nzɛdɛm ká nun-ɛ‡,» a dɪ ni ba nzob buɔ-ɛ. 24 Munu zu ɛ, ì kɔ́, nzob na, ŋgerewuru kɔ́ ni dɔ́ báy zadɛ nzɛdɛm ká nun-ɛ bay tul fe ká'a d́aa bo, bay tul mbika law ká'a d́òke kɪ hɔ́y ya.

25 Do faa mbijw munu ba Rahaɓ ká ba máy nun pie ká mgba nzob nzaapedri ká i ba Zibri ba luɔ-ɛ, a sɔ́ ri a d́aa ri muu ha ri zɔl báy faa kɪ. Báy faa fe d́áa be ká mini key na ze, ŋgerewuru kóke ni ba máy ká dɔ́ báy zadɛ ká nun-ɛ§. 26 Tusuɛke ɛ, ɔ́mi ká tɪj saa sùo nzob na, nzobke hu ro zu. Do faa mbijw munu ndaw, mbika law ká taɲ d́áa fe kere na, ba mbika law ká hu-hu.

† 2:22 2.22 ì kɪj Tiika saw fe 22.9-12. ‡ 2:23 2.23 Tiika saw fe 15.6. § 2:25 2.25 ì kɪj Zozuye 2.1-21.

3

KÓRƆ nzaa r̄im

¹ Yu-iri, ndaɗ ɓay haɗa nzoɓri ŋgi-ŋgii ká sakra ɓaari, i mbi sùo-ri ɓa nzoɓ fére nzoɓri fe ya, ɓay ji le, ì kɔ ndaw, ɓuru ká ɓuru ɓa nzoɓ fére nzoɓri fe na, zaɗka fe fére ɓuru na ɗo ɓáy zaɗe ya le, ɓay ká ŋgerewuru a ɗáa ɓo tul ɓuru na a ŋgón ɓamba tasiri kal tul-e taa nzoɓ haɓwri.

² Naari riw bele na, náa rawri faari ɓoɗ ɓoɗ kire ŋgii ɓamba. Zaɗka nzoɓ raw ɓay ká'a ɓaa ha ku-eri na ku ya le, ka ɓa nzoɓ ká ɗaa fe ɓáy zaɗe, a maa kóro sùo-e ɓáy zaɗe ŋgid bele. ³ ì kɔ, munu ká náa ɗáari kɛɗreɗ zuo nzaa piriri ɓay haɗa ri h̄ɛke naari na, vu fe ká ndij ká ɗo nzaa-ri ku na, náa maari haɗa sùo-ri riw bele se zij naari se zaɗ ká law naari hii. ⁴ Roɓay, munu ká hul tumbiiri ká ŋgɔɓ ɓamba ká zuu kuu bivbid bivbid a suru ri na kara, vu fe ká ndij hoy ká ɗo tigbaa-ri ku na ze, nzoɓ piri ŋgɔɗkeri na maa haɗa hul tumbii na se zij ri se zaɗ ká law-ri hii. ⁵ Do faa mbijw munu ndaw, r̄im na ɓa vu fe ká ndij ká ɗo naysuo nzoɓ. Ze ka ŋgɔɓ ya ndij hoy kara ka maa ɗáa bawda ɓayri ŋgii ɓamba.

ì kɔ ɓil law kor ká aa ku na í kɔ, lahuu ká ndij ká i te ɓo ɗi na, maa táy feri kpɔɔk kpɔɔk riw bele ká ɗi. ⁶ R̄im nzoɓ na ɗo faa mbijw munu ɓa lahuu na. Bay kaayari ɓoɗ ɓoɗ ŋgii ɓamba tji saa ɗi. Ka ɗo ɓil naysuo naari a yaa ɗi kpɔl kpɔl, a ɓie sùo naari na riw bele. Ze, r̄im nzoɓ na ɗo ɓa huu ká ɓie nzoɓ ɓáy nam mboɗa ɓe kpuru tji nam huɗ ɓe. Huuke ku na sawke uru saa ɓil huu ká ru-ruma ya ki.

⁷ Nzoɓri maa ɓay mgbaka nzaa nayri ɓoɗ ɓoɗ riw bele, nay ɓisuyri ndaw, nduyri ndaw, feri ká se-seɗ ɓáy ɓil-ri ndaw, roɔ sijiri ká ɓil máa mbii kara ndaw pi. Fe niri riw bele key na, nzoɓri zij faa í mgba nzaa-ri, ⁸ roo le,

nzoḅ ká maa ḅay mgbaka nzaa riḃm mgbá na, mbijw tiya. Riḃm na ḅa fe ká ndaya ká se siya kalu kalu, pomke kara i nzoḅ i. ⁹ Riḃm key na, náa ḅáakeri taambɔl ha ḡḡerewuru Baa naari, a le, ḅe na ku rɔḅay, náa yi náa fáḅkeri nzoḅri ká ḡḡerewuru ḅaa ri ha ri ri ni na. ¹⁰ Nzaa ká mbijw key na, náa sãmkeri fe zuɔ tul nzoḅ ndaw, rɔɔ náa yi náa fáḅkeri nzoḅ ndaw na! Yu-iri, ḅo nun haḡa ni ka ḅo munu ya! ¹¹ Ì kɔ ku na waa, luɔ mbii ká mbijw hoy, a lúo ḅa mbii kere ndaw, a yi a luɔ ḅa mbii ká loḡ hãaru ndaw le? ¹² Yu-iri, nzum na waa, a líe ḅa sima le? Mase sɔrɔ a líe ḅa nzum ndaw le? Luɔ mbii ká mbijw hoy na, mbii ká loḡ hãaru ḅáy mbii ká ḅa kere na, ti tji saa ḅi siḅi bele ya.

Nun nzem ká uru saa luɔ ḡḡerewuru

¹³ Nzoḅ ve ze ká sakra ḅaari key ḅa nzoḅ nun nzem ḅáy nzoḅ fe kóko le? Ndaḅ ḅay haḡa ni, ka kíe nun nzemke na ḅáy faa simseḅ ḅe, ḅáy fe ḅáa ḅeri ká'a ḅinke tul-e mgbɔr mgbɔr ká ḅi ḅáy nun nzem na. ¹⁴ Roo le, zaḅka ḅáa sere mbúo ḅáy kér ḅay kóko nun fe ḅo ḅil law-rì le, ì nda giri sùo-rì ya, ḅay yi le, kúḅ ḅay ze ḅo sùo-rì; sùo ḅay mbijw kara ti ḅil law-rì ya. ¹⁵ Nun nzem ká mini key na uru saa luɔ ḡḡerewuru kpäy ya, roo le, ḅa fe ká tusiri key hoy, a ḅa fe ká ḅo ḅil naysuo nzoḅ, a uru saa luɔ ḡḡerewuru. ¹⁶ Zaḅ ká ḅáa sere ḅáy kóko nun fe ze re mbay ká sakra nzoḅri ká ḅi na, zaḅe ku na ḅo nzari nzari, a kiji fe kaayari ḅoḅ ḅoḅ kara ḅo ḅi. ¹⁷ Roo le, nun nzem tusuke ká uru saa luɔ ḡḡerewuru na ḅo ḅoḅ. Nzoḅ ká ḅo ḅáy nun nzem mini key na, pola ḅekre le, ka ḅa nzoḅ ká *taḡ kaḅ kaḅ, a ḅa nzoḅ ká ha ḅekere ḅo sakra nzoḅri, a se yuḅuḅu a ḅaa fe kereri a lie lerekeri ḅáy kere. Law kere yaa ḅil law-e kpol kpol, a naa nun nzoḅ ya ndaw, a ḅa nzoḅ ḅáa huo ya ndaw pi. ¹⁸ Bari ká i hii ḅekere na, i ḅaa ha ḅekere ḅo sakra nzoḅri, munu

ká mjiiri kere ká nzobri ru ká lereke ba fe d'áa ká d'ó báy zad'É.

4

Mgbaka b'aw ferì ká tusiri key

¹ Ruy ká nzobri ruu k_i báy r'ó'firi ká nzobri r'ó'f k_i na w'aa, s'awke uru saa h'aa lé? 'Ba k'on fe k'ayari ká ru-ruy ká bil naysuo-rì ban'guo kpa'fara zu. W'aa, munu ya lé? ² Baarì na, ì d'aa k'on fe, roo lé, ì z'ij feke na ya. 'Be mini ze, ì d'ó d'i ya bay ika hu'f. R'ó'bay, baarì na ì d'aa sere ká tul fe, roo lé, ì z'ij feke na ya. 'Be ze, r'ó'di báy ruy d'óke sakra baarì. Fe ká ì d'aa k'onke bay d'oke na, ì z'ij ya, bay jì lé, ì vbi ñg'ere'wuru feke na ya. ³ Ì vbi fe í z'ij ya, bay jì lé, ì vbi báy k'ér bayri ká ndaya. Fe ká ì vbi ni na, ì vbi bay tul kere baarì k_i h'oy. ⁴ Baarì nzobri ká law-rì wal ba sid'i! Zad'ka ì m'gba b'aw ferì ká tuk'el'el' key na, ì ba nzob tul ñg'ani ñg'ere'wuru. W'aa, ì k'o munu ya lé? Nzob ká hii bay mgbaka b'aw ferì ká tusiri key na, ka vi ba nzob tul ñg'ani ñg'ere'wuru. ⁵ Mbed'e ñg'ere'wuru baa mii: «Ñg'ere'wuru hii bay ha'ja Tem ká'a d'aa d'ó bil law naari na ka d'ó ba taa be k_i h'oy.» K'ok'o ká ì k'ér í baa mii, bayke d'ó g'or h'oy ya. ⁶ Roo lé, law kere ká'a h'aa naari na ñg'ii kal tul zad' pavbad' r'ó'bay, bay jì lé, Bay ñg'ere'wuru baa mii: «Ñg'ere'wuru tunj nzob siika s'òri ñgere'j, roo lé, ka d'aa kere z'ij nzobri ká i d'ij tul-ri ká pol-e*.» ⁷ Munu zu lé, ì d'ij tul-rì ká pol ñg'ere'wuru, í tunj ñgere'temndaya na ñgere'j ba lew, lé, ka'a d'úu d'i d'i ká lakun-rì. ⁸ Ì sóro ba lakun ñg'ere'wuru, lé, ka'a sóro ba lakun-rì. Baarì nzob fey'ari! Ì s'je nduo-rì. Baarì nzob n'zaa r'úo bayri! Ì t'ina fey'aa baarì h'aa law-rì ka t'anj kad' kad'. ⁹ Ì d'aa síe bay tul fey'aa baarì, í k'aw bil síe í r'e-r'ew, a í ñg'úri s'ò-rì. Ì h'aa

* 4:6 4.6 Sim bayri 3.34.

sere siEM baarì na ka féRE a tji sere rEW, a suoriya baarì hõy kara ì féRE ba síe. ¹⁰ Ì ðiŋ tul-rì ká pol ŋGEREWURU, LE, ka'a úra tul-rì ðo siya báy.

Ì ðaa bay bo tul k̄i ya

¹¹ Yü-iri, ì raa k̄i ya. Zaɗka nzoɓ raa yu-ε, mase ka ðaa bay bo tul-e LE, nzoɓke ku na baa bay kaaya se tul *bol kusol ŋGEREWURU, a ðaa bay bo tul bol kusolke na ndaw, bay ij LE, bol kusol na hii bay haŋa nzoɓ ðaa munu ya. Zaɗka mù ðaa bay bo tul bol kusol LE, mù ðaa vu mbom bo ði ya zu. ¹² Ba ŋGEREWURU k̄i huο-ε hõy ze ba nzoɓ mbika bol kusol ha nzoɓ. A be huο-ε k̄i hõy ze, ka maa bay k̄i sal bayke. Ba be k̄i huο-ε hõy ndaw ze, ka maa yaaŋa nzoɓri ndaw, a maa bay bíE ri ndaw pi. A bo ká mù ðaa bay bo tul k̄i na waa, mù ko sùo-ɔ ba nzoɓ ve k̄i gbaf LE?

Siika sùo ndaya

¹³ Baarì ká ì baa mii: «Vuri mase ruo LE, buru séke ŋGEREpuo mini key, búru vaa ðaa mbiimbam mbijw bay ðaa fe híe búru zinke lari ká ði» na, ì te suku-rì í laa bay ká mì báa key na báy kere ndaw ro! ¹⁴ Baarì nzoɓri ká ì waa bay báy law-rì munu ku na, fe ká'a tji tul-rì ká ruo na waa, ì ko-ko k̄i zu LE? Baarì na, ì ðo munu ba zuu huu ká tji tul tul ká bole ði ya ndji hõy LE, zekre kad bele. ¹⁵ Bay ká ndaf bay báa na ze ðo key: «Zaɗka law ŋGEREWURU hii, roɔ buru kaw báy kumnun báy LE, buru ðaa feri mini ba lie ba lew.» ¹⁶ Tusuke LE, baarì ká ì waa fe báy faa law hiiya baarì na, ì ba nzoɓ siika sùori, í hew sùori dukuku dukuku. Fe ðaa hayri ká mini key na ndaya. ¹⁷ Munu zu LE, nzoɓ ká ko fe kere ká ðo nun haŋa ni ka ðaa, roɔ a ðaa ya LE, ka ðaa feyaa.

5

Bay ká i bákake nzoḅ feziṅari

¹ Baarì nzoḅ feziṅari, timbεδε key na ì kɔ tul-rì báy kere ndaw rɔ! Ì rε-rεw báy mbii nun-rì mgboḅo mgboḅo, í ngúri sùo-rì nzikri nzikri bay tul kókɔ seke feri ká'a tji tul-rì. ² Feziṅa baarì a pún mbuḅuk mbuḅuk ndaw, gari baarì kara ndere a ndéke di yári yári ndaw. ³ Lari baarì, báy lari hayri ká nduy zíriri zíriri na, a kókɔ vay riw bele. Zadka nam kún sal bay vi ε, lariri ká kɔ vay na, i báa nasi bay zuo tul-rì, í tay naysuo-rì kpɔlɔk kpɔlɔk munu ká huu täyke fe. Baarì ká síe órɔ bie namri do key hoy kara, ì tɔṅ ba mbú feziṅari zuo tul kɔ ndiw ndiw mgbum key na. ⁴ Baarì nzoḅ feziṅari na, ì laa key: nzoḅri ká i daa ped ká wáa baarì na, ì puo ri lari ped bari na báy zadε ya. Be mini ze, rεw nzoḅ pedri ká ì dara ri na, se kpuru a tɔḅo bo suku ηγερεwuru Nzoḅ Hurusuo Luye. ⁵ Baarì na, ì kaw bil ndaḅi ká tusiri key baḅak í tuu kereke. Ì su í ηgɔḅke doḅoro doḅoro munu ká nayri ká i mgba ri bay ika ri hoy. ⁶ Ì daa bay bo tul nzoḅ ká daa kaaya mbijw ya í i ni gɔr taṅ bayke. A bari nzoḅkeri ku na, i ti doko pol-rì í daa fe ya.

Íki law ká bil kókɔ seke fe

⁷ Yu-iri, munu zu ε, ì íki law-rì kpuru maa báy nam ví ηγερεmbay Zezu na. Ì kɔ faa ká nzoḅ pay ikike law-ε a giyaṅ titire mbam ká tɔ δεkre bay rúkake fe. Zadka'a ru fe ε, ka iki law-ε, a giyaṅ ruḅuḅu ha órɔ bie mbam ndaw rɔɔ, a mbu para fe pay na zuo tul kɔ báy. ⁸ Baarì na kara, ì iki law-rì munu í siṅ law-rì ηgɔ-ηgɔṅ ndaw, bay ji ε, nam ví ηγερεmbay na tɔṅ di mbáa deḅ ro. ⁹ Yu-iri, ì ngúri sùo-rì ká tul kɔ ya. Be ndaw rɔɔ, ηγερεwuru ti daa bay bo tul-rì ya báy. Ì kɔ key: Nzoḅ Kún Sal Bay na

ɔo faa hul ɔi mbăa. ¹⁰ Ì kér se tul *nzoɓ yaaŋa ɓayri saa nzaa ŋɛɛwuru ká i ɓaa ɓay ɓáy riŋ-ε pola lew na í kɔ. ʔari na, i kɔ sɛkɛ fe ŋgij ɓamba tasiri, roo le, i mɓa law-ri ŋɔ-ŋɔŋ í kăwke. Munu zu le, ì mbóro fe ɔ́aa ɓari na. ¹¹ Ì kɔ, munu ká ɓuru ker ɓúru ɓaa mii, ɓari ká i iki law-ri ká bil kókɔ sɛkɛ fe na, suoriya ɓa taa ɓari. Ì laa soro ɓay iki law Zoɓ, ɓáy fe kereri ká ŋɛɛwuru ha ni ká síe ɔro ɓie nam kókɔ sɛkɛ fe ɓe na. ʔa tusuε kɪ, ŋɛɛwuru na law kere ɓáy kókɔ nun síe nzoɓ na mbaa bil law-ε gbay gbay.

Bay ká se tul háa huɔ

¹² Yu-iri, kakalke le, ndaɔ ɓay haa huɔ ya. Ì haa huɔ ɓáy riŋ tumbam ya ndaw, riŋ tusiri ya ndaw, mase riŋ fe kɪ ɓoɔ ya ndaw pi. Roo le, ɓay ká ndaɔ ɓay ɓáa na ze ɔo key: «Ba tusuε» le, ɓa tusuε kɪ zu. A «ɓa tusuε ya» laa le, ɓa tusuε ya laa zu. Zaa ká ì ɔ́aa munu le, ɓe ndaw roo ŋɛɛwuru na ti ɔ́aa ɓay ɓo tul-rì ya ɓáy.

Bay ká se tul hurusuo nzaa ɓay kere

¹³ Nzoɓ mbijw ká sakra ɓaari ɔo bil kókɔ sɛkɛ fe le? Ndaɔ ɓay haŋa ni ka ɔ́aa nzaa ɓay kere. Nzoɓ mbijw ká sakra ɓaari ɔo bil suoriya le? Ndaɔ ɓay haŋa ni ka ɔ́i sim a písike ŋɛɛwuru. ¹⁴ Nzoɓ mbijw ká sakra ɓaari sùo-ε sɛ ni le? Ndaɔ ɓay haŋa ni ka ɔ́i *ŋɛɛ tul peɔri ha ri vi, í ɔ́aa num zuo tul-e ndaw roo í ɔ́aake nzaa ɓay kere ɓáy riŋ ŋɛɛmbay Zezu. ¹⁵ Nzaa ɓay kere ká ì ɔ́aa ɓáy faa mbika law na, a yaaŋa nzoɓ sɛm na a ha ni hurusuo. Ze ka ɔ́aa na feyaa hoɔy kara ŋɛɛwuru a ndáka bumake zɪŋ ni. ¹⁶ Munu zu le, ì tína feyaa ɓaari ɓa kele ká sakra kɪ, a í ɔ́aake nzaa ɓay kere ka zɪŋ kɪ. ʔe ndaw roo, sùo-rì na a ndúo kiyaw kiyaw ɓáy. Nzaa ɓay kere nzoɓ ká ɔo ɓáy zaa ká nun ŋɛɛwuru na ɔo ɓáy bawda hurusuo ɓay

ɔ́áa fe. ¹⁷ Ì kér se tul *Eli ká ɓa nzoɓ yaan̄a ɓay saa nzaa Ŋgɛɛwuru na í kɔ. ʼBe na, ka ɓa nzoɓ munu ká naari, ze a ɔ́aa nzaa ɓay kere ŋgɔ-ŋgɔŋ ɓay haŋa mbam ka tɔ ya. Lɛɛ, zaɔɛ ku na mbam tɔɔɔ béɔ ɓo tusiri ya mbiimbam say ɓáy few yie*. ¹⁸ Faɛ ku ɛ, ka ɔ́aa nzaa ɓay kere ɓa k̄i na rɔɓay, ɛ, Ŋgɛɛwuru ha mbam tɔ ɓa k̄i ha lere fe payri ɔo tusiri.

¹⁹ Yu-iri, zaɔka nzoɓ mb̄iw ká sakra ɓaari wuru faa tusuɛ ɓay, rɔɔ nzoɓ k̄i se a yiŋra ni ɓo faake na ɛ, ²⁰ nzoɓ ká se a yiŋra nzoɓ feyaa a ɔ́aa ni ɓo faa kere na, ka yaa ni ká bil huɔ zu. Ze, feyaa nzoɓke na ŋgi ɓamba hoɔy kara, Ŋgɛɛwuru a ndáka bumake ziŋ ni.

---

* 5:17 5.17 Ì kji 1 Mbayri 17.1; 18.41-46.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4